

i za konsolidaciju naše države i za gospodarski naš napredak, pa nam je odmah, ako je samo mogao, spremno otkidao komade te obale, ili je pokušao, da nam je čitavu otme. Znao je svaki takav silnik, da nam time sakati narodno i državno naše tijelo, da nam lomi svaku otpornost, da nam time onemogućuje svaki prirodni, a po njemu i kulturni napredak. S nevjerojatnošću graniči, što smo mi sve doživjeli baš u pitanju naše obale, a po njoj i u pitanju integriteta našeg teritorija! Od Boke do Zrmanje vijala se na jadranskoj obali stotinu godina (1815—1918) jedna zastava našega vladara-tuđinca, od Zrmanje do Istre druga, u Istri pak do Soče opet ona prva! Obje te zastave predstavljahu jednu državnu cjelinu i jednoga vladara, ali komadi naše obale, nad kojima su se one vijale, bijahu jedan spram drugoga inozemstvo, te naš čovjek, podanik istoga vladara, bijaše u jednom ili drugom kraju te naše obale tuđinac, pravi bespravni tuđinac! Znali su silnici, što je i koliko je znala stvoriti šaka Hrvata na malenoj, ali slobodnoj čestici naše obale, pa su se domišljali, što bi hrvatski narod, ujedinjen i u potpunom posjedu svoje divne obale, dakle ujedinjen i slobodan, bio stvorio i za sebe i za civilizirani svijet! Povijest nas naime uči, da primorski narod, ma koliko malobrojan, ako znade i može da izrabí more, koje mu plaće obalu, u mnogom pogledu može da stvori čudesa, može da postane kulturnim prednjakom ostalim narodima. Da drevni Heleni ne imadoše svoje divne razvedene obale, da ne shvatiše važnosti mora, i da se ne posvetiše pomorstvu, te da, ploveći poznatim morima i trgujući